

busdam incantationibus grandines in vineis, messibusque immitere perhibentur, vel ii qui per invocationem dæmonum mentes hominum turbant, seu qui nocturna sacrificia dæmonibus celebrant, eosque per invocations nefarias nequierer invocant: ubicumque a iudice, vel actore, sive procuratore loci reperti fuerint, vel detecti, ducentenis flagellis publice verberentur, et decalvati deformiter decem convicinas possessiones circuire cogantur inviti, ut eorum alii corrigan tur exemplis. Quos tamen iudex, ne ulterius evagantes talia facere permittantur, aut in retrusione faciat esse, ut ibi accepta veste atque substantia ita vivant, ne viventibus nocendi aditum habeant; aut regiae præsentiae dirigat, ut quod de illis sibi placitum fuerit, evidenter statuat. Hi autem, qui tales consuluisse reperiuntur, in populi conuento ducentenos ictus accipient flagellorum: ut impuniti non maneant, quos culpasimilis reatus accusat.

III. TITVLVS DE EXCVTIENTIBVS HOMINVM PARTVS.

- I. *De his qui potionem ad aborsum dederint.*
- II. *Si ingenuam abortare fecerit.*
- III. *Si ingenuam abortare compulerit.*

I. Antiqua ⁴ De his qui potionem ad aborsum dederint.

Si quis mulieri prægnanti potionem ab aborsum, aut pro necando infante dederit, occidatur: et mulier, quæ potionem ad aborsum facere quæsivit ⁵, si ancilla est ducenta flagella suscipiat: si ingenua est careat dignitate personæ, et cui iusserimus servitura tradatur.

II. Antiqua. ⁶ Si ingenuam abortare fecerit ⁷.

Si quis mulierem gravidam percusserit quocumque ictu, aut per aliquam occasionem mulierem ingenuam abortare fecerit, et exinde mortua fuerit, pro homicidio puniatur. Si autem tantummodo partus excutiatur ⁸, et mu-

¹ Legion. Antiqua. Toled. got. sin autor ni nota.

² Legion. ingenuus, y así en la ley.

³ Legion. effuderit, y así en la ley.

⁴ Emilian. Toled. got. y S. J. R. sin autor ni nota.

⁵ Card. quæsivit, aut pro occidendo infante.

⁶ Emilian. y S. J. R. sin autor ni nota. Toled. got. Noviter emendata.

⁷ Toled. got. compulerit.

IV. Flavius Cintasvintus Rex ¹.

De his, qui in hominibus, aut in animilibus, vel quibuscumque rebus qualiacumque ligamenta, aut quodcumque contrarium fecisse reperiuntur.

Præsentis legis superiori sententia damnari iubemus, seu ingenuus sit sive servus, utriusque sexus, qui in hominibus vel brutis animalibus, omnique genere quod mobile esse potest, seu in agris, vel vineis, diversisque arboribus maleficium, aut diversa ligamenta, aut etiam scripta in contrarietatem alterius excogitaverint facere, aut expleverint, per quod alium lädere, aut mortificare, vel obmutescere velint, ut damnum tam in corporibus, quam etiam in universis rebus, id patientur, quod eis fecisse reperiuntur.

III. TITVLVS DE EXCVTIENTIBVS HOMINVM

PARTVS.

- IV. *Si ingenuus ancillæ partum effuderit ³.*
- V. *Si servus ingenuæ partum excusserit.*
- VI. *Si servus ancillæ partitudinem læserit.*
- VII. *De his qui filios suos aut natos, aut in utero necant.*

lier in nullo debilitata fuerit, et ingenuus ingenuæ hoc intulisse cognoscitur, si formatum intactum extinxerit, CC. ⁹ solidos reddat: si vero informem, C. solidos pro facto restitutus.

III. Antiqua. ¹⁰ Si ingenua mulier ingenuam abortare compulerit.

Si ingenua mulier per aliquam violentiam aut occasionem ingenuæ partum excusserit, aut eam ex hoc debilitasse cognoscitur; sicut de ingenuis, superioris damni poena mulctetur.

IV. Antiqua. ¹¹ Si ingenuus ancillæ partum effuderit.

Si ingenuus ancillam aborsum fecerit pati, XX. solidos domino ancillæ cogatur inferre.

⁸ Card. excutiatur, et ingenuus.

⁹ Legion. y S. J. R. centum quinquaginta. Emilian.

Card. y Lind. ducentos quinquaginta.

¹⁰ Emilian. y Toled. got. sin autor ni nota.

¹¹ Emilian. sin autor ni nota, é igualmente en las demás del título, á excepción de la última. Toled. got. sin autor ni nota.

LIB. VI. TITVL. IV.

V. Antiqua. ¹ Si servus ingenuæ partum excusserit.

Si servus ingenuæ partum excusserit, ducentenis ² flagellis publice verberetur, et tradatur ingenuæ servitus.

VI. Antiqua. ³ Si servus ancillæ partitudinem ⁴ læserit.

Si ancillam servus abortare fecerit ⁵, X. solidos dominus servi ancillæ domino dare cogatur, et ipse servus CC. ⁶ insuper flagella suscipiat.

VII. Flavius Cintasvintus Rex ⁷.

De his qui filios suos aut natos, aut in utero necant.

Nihil est eorum pravitate deterius, qui pieta-

IV. TITVLVS DE CONTVMELIO ¹⁰, VVLTNERE, ET DEBILITATIONE HOMINVM.

I. *D*e cædibus ingenui atque servi.

II. De præsumptoribus, et operibus præsumptorum.

III. De reddendo talione, et compositionis summa pro non reddendo talione.

IV. Si itinerantem quis retinuerit iniuriose atque nolenter.

V. Ut qui alteri ea intulerit, que legibus non conti-

tis immemores, filiorum suorum necatores existant: quorum quia vitium per provincias regni nostri sic inolevisse ⁸ narratur, ut tam viri quam feminæ sceleris huius auctores esse reperiantur: ideo hanc licentiam prohibentes decernimus; ut seu libera seu ancilla ⁹ natum filium filiamve necaverit, sive adhuc in utero habens, aut potionem ad aborsum acceperit, aut alio quocumque modo extingue partum suum præsumperit; mox provinciæ iudex, aut territorii, ut tale factum repererit, non solum operaticem criminis huius publica morte condemnnet, aut si vita reservare voluerit, omnem visionem oculorum eius non moretur extingue: sed etiam si maritum eius talia iussisse vel permississe patuerit, eumdem etiam vindictæ simili subdere non recuset.

VI. Ne sit reus qui percutere volentem ante percusserit.

VII. Si servus ingenuo fecerit contumelium.

VIII. Si ingenuus ingenuum percutiat.

IX. Si ab ingenuo servus debilitetur alterius.

X. Si servus ingenuum percusserit.

XI. Si servus servum debilitaverit alienum.

Si vero dominus noluerit pro servo componere, servus tradatur pro crimine.

II. ¹⁶ De præsumptoribus, et operibus præsumptorum.

Si quis evaginato gladio, vel quolibet genere armorum munitus, præsumptivo modo ¹⁷ in dominum alienam intraverit, cupiens dominum dominum occidere; si ipse fuerit occissus, mors eius nullatenus requiratur: sin autem ipse, qui in dominum alienam intraverit, hominem occiderit, continuo et ipse moriatur. Quod si non criminale culpam admiserit, secundum legum ordi-

Lind. CONTVMELIA, y así otras veces.

II Legion. que se fecisse, y así en la ley.

12 Emilian. Legion. y Card. Fls. Chds. Rex. S. J. R. añade: Antiqua.

13 Legion. summam.

14 Legion. CL.

15 Card. Legion. Toled. got. S. J. R. y Lind. ita componebat, sicut quinque ingenuos servum vulneraverit alienum, et LXX. &c.

16 Legion. y Card. Antiqua.

17 Legion. more.

nem componere non moretur, secundum quod damna in eadem domo fecerit. Nam si ille, qui in domum alienam violenter ingressus fuerit, aliquid exinde rapuerit, undecupli satisfactione, quæ levavit, cogatur exsolve. Quod si non habuerit unde componat, ipse sine dubio servitus tradatur: et si aliquid in domo, quam ingressus fuerat, damni non fecerit, nec aliquid subtraxerit; pro eo quod ingressus fuerit, decem solidos dare cogatur, et centum flagellis publice verberetur. Quod si non habuerit unde componat, CC. flagella suscipiat. Si vero aliqui de ingenuis cum eo in eadem domo non ab illo iussi, neque in eius obsequio vel patrocinio constituti, unanimes tamen, vel consentientes præsumptuose ingressi fuerint, unusquisque eorum simili damno et poenæ subiaceant. Quod si non habuerint unde componant, unusquisque eorum CL. flagella suscipiat; nam testimonium non amittant. Quod si in patrocinio vel obsequio præsumptoris retenti, ab illo hoc facere iussi fuerint, vel cum eo hoc eos fecisse constiterit; solus patronus ad omnem satisfactionem, et poenæ et damni teneatur obnoxius: nam illi non erunt culpabiles, qui iussa patroni videntur esse compleentes. Si autem servus hoc, domino nesciente, commiserit, CC. flagella suscipiat, et quæcumque abstulerit reddat. Si vero conscientia domino servus hoc fecerit, ipse dominus pro eo componat, sicut de ingenuis est superius comprehensum.

III. Flavius Cindasvintus Rex⁶.

De reddendo talione, et compositionis summa pro non reddendo talione.

Quorundam sæva temeritas sæverioribus poenis est legaliter ulciscenda: ut dum metuit quisque pati quod fecerit, saltim ab inlicitis invitum abstineat. Quicumque igitur ingenuus ingenuum pertinaciter ausus decalvare aliquem, aut turpibus maculis in facie vel catero corpore, flagello, fuste, seu quocumque ictu feriendo, aut trahendo malitiose foedare vel maculare, sive quæcumque partem membrorum trucidare præsumperit, aut etiam ligaverit⁸, vel in custodia, aut in quocumque vinculo detinuerit, seu ligari ab alio, aut custodia vel vinculo mancipari præceperit, iuxta quod alii intulerit, vel inferendum præceperit, correptus a iudice in se recipiat talionem. Ita ut is qui male pertulerit, aut cor-

¹ Emilian. Legion. Card. Toled. got. y S. J. R. iuxta.

² Card. decem solidos domino domus &c.

³ Card. præsumptores. Legion. y Lind. præsumptori.

⁴ Legion. eorum decem solidos componere compellatur.

⁵ Toda esta última cláusula falta en el Toled. got.

⁶ Legion. añade: Antiqua noviter emendata. Toled. got.

⁷ S. J. R. Antiqua. Lind. FLS. GLS. RCDS. Rex.

⁸ Legion. y Lind. truncare.

poris contumeliam sustinuerit, si componi sibi a presumptore voluerit; tantum compositionis accipiat, quantum ipse taxaverit, qui læsionem noscitur pertulisse. Pro alapa vero, pugno vel calce, aut percussione in capite prohibemus reddere talionem, ne dum talio repetitur⁹, aut læsio maior aut periculum ingeratur. Sed si quis hæc sine membrorum aliqua læsione præsumptiosus¹⁰ intulerit, pro alapa¹¹ X. flagella suscipiat, pro pugno vel calce XX. flagella suscipiat: pro percussione vero in capite, si sine sanguine fuerit, ab eo quem percusserit XXX. flagella suscipiat. Certe qui læsit, vel lædendum dicitur instituisse, si non ex priori disposito, sed subito exorta lite et cæde commissa, aliquo casu se nonolente id convicerit perpetratum fuisse, pro evulso oculo det solidos C. Quod si contigerit, ut de eodem oculo ex parte videat, qui percussus est libram auri a percussore in compositionem accipiat. Qui in naribus ita percussus fuerit, ut nasum ex integro perdat, C. solidos percussor exsolvat. Si vero nasus ita consitus fuerit, ut pars turpata narium pateat, iuxta quod deturpationem iudex inspexerit, damnare non moretur percussorem: quod etiam similiter, et de labiis vel auribus præcipimur, custodiri. Cui ponderositas facta fuerit, C. solidi dentur in compositionem. Qui manum ex toto abscederit, vel etiam quolibet ictu ita percusserit, ut ad nullum opus ipse prodefaciat, C. solidos percussor componat. Pro pollice autem L., pro sequenti digito XL., pro tertio XXX., pro quarto XX., pro quinto X. solidos compositionis exsolvat. Quæ scilicet summa et de pedibus erit implenda. Pro singulis autem excussis dentibus duodenii solidi componantur. Qui cassos alteri fregerit, et ex hoc, qui percussus est, debilis apparuerit; libram auri percussor componere procurabit: et ista quidem inter ingenuos observanda vel adimplenda sunt. Si vero servus hoc ingenuo fecerit, vel etiam ingenuum decalvaverit; in eius potestatem tradendus est, ut sui sit arbitrii de eo facere quod voluerit. Si certe ingenuus servum alii¹² decalvaverit, aut decalvare iussit rusticum, det eius dominus solidos X. Si vero idoneum, et C. flagella suscipiat, et supradictam summam¹³ X. solidorum servi domino coactus exsolvat. Quod si qualibet corporis parte servum truncaverit, vel truncare¹⁴ iussit alienum, CC. flagellarum ictibus verberetur, et alium eiusdem facultatis et meriti servum cum eodem proprio domino resormare¹⁵ cogatur. Quod si de supra taxatis capitulis quocumque libertus ingenuo facere præ-

⁸ Toled. got. ligaverit, seu ligari ab alio.

⁹ Emilian. Legion. y Card. rependitur.

¹⁰ Legion. aliij præsumptiosus. Lind. præsumptuosus.

¹¹ Toled. got. Legion. y S. J. R. pro alapa decem, pro

pugno vel calce viginti, pro percussione &c.

¹² Legion. summam solidorum exsolvat.

¹³ Toled. got. truncare.

¹⁴ Emilian. Card. y Toled. got. reddere compellatur.

sumperit, pro eo quod aqualem statum non habet, et quod fecerit similiter in se factum recipiat, et C. insuper flagellarum ictus extensus accipiat. Quod si ingenuus in liberto hoc fecerit, tertiam partem compositionis, quæ de ingenio continetur, exsolvat. Si servus servum decalvare, inscio domino, sive truncare præsumperit, et quod fecerit patiatur, et C. flagella publice verberetur. Si vero servus, domino nesciente, ingenuum comprehendere vel ligare præsumperit, CC. publice verberetur flagellis. Quod si cum domini voluntate servus hoc fecerit, ipse dominus tantumdem et poenam et damna, quæ de ingenuis in hac lege tenentur, suscipiat. Ingenuus autem, si servum alienum ligaverit innocentem, det domino servi solidos tres. Nam si servus servum ligaverit absque voluntate domini sui, C. flagella suscipiat. Si certe, conscientia domino, id servus admiserit, idem servi dominus tres solidos reddere compellendus est. Tamen si ingenuus servum alienum innocentem die aut nocte in custodia detinuerit, vel ab alio fecerit detineri, pro una die tres solidos, et pro nocte¹⁶ similiter tres solidos domino servi componat: et si per plures dies id servus innocens ab ingenuo pertulisse convincitur, eamdem trium solidorum summam per singulos dies ac noctes idem ingenuus servi domino coactus exsolvat. Ingenuus sane, si servum alienum fuste, aut flagello, vel quolibet ictu indignans percusserit, ut¹⁷ sanguis vel livor apparuerit, per singulas percussionses singulos solidos domino servi persolvat: aut si gravis percussio fortasse patuerit, per quam aut mortem aut debilitationem, qui percussus est, videatur incurrire, quantum pro tali re componere debeat, iudicis aestimatio competenter inspiciat. Si vero servus in servo talia fecerit, idemque iudex instituat¹⁸, quantum vel a servo vel ab eius domino, iuxta livoris vel plagarum qualitatem, media pars de ingenuis componi debeat. Servus tamen pro præsumptione sua C. flagella extensus accipiat. Omnes autem sententiae legis huius tam in viris quam in feminis observandas sunt: ita ut capitula, quæ in hac¹⁹ vel in aliis legibus ad arbitrium iudicis reservantur, eius instantia celeriter terminentur. Quod si iudex amicitia corruptus vel præmio iuxta estimationem rei liberare neglexerit, neque continuo ulciscendum instituerit, iudicaria protinus potestate privatus, ab episcopo vel comite²⁰ districtus, illi, quem admonitus vindicare contempsit, secundum quod²¹ idem episcopus vel comes inspexerint, iuxta contemplationem de facultate

propria componere compellatur: quatenus ipse suarum rerum compulsus damna sustineat, qui voluntarius recusavit defendere interpellantis iniuriam.

IV. Antiqua. ¹⁰ Si iterantem quis retinuerit iniuriose atque nolenter.

Si in itinere positum aliquis iniuriose sine sua voluntate retinuerit, et ei in nullo debitor existat, quinque solidos pro sua iniuria consequatur ille qui retentus est: et si non habuerit unde componat, ille qui eum retinuerat, L. flagella suscipiat. Quod si debitor illi fuerit, et debitum reddere noluerit, sine iniuria hunc territorii iudici præsentet, et ipse illi, quod iustum est, ordinet. Si vero servus hoc sine domini iussione²² commiserit, C. ictus²³ extensus accipiat flagellarum. Si autem domino iubente hoc fecerit, ad superiorem compositionem dominus teatur obnoxius.

V. Flavius Cindasvintus Rex²⁴.

Vt qui alteri ea intulerit, quæ legibus non continentur, illa recipiat quæ fecisse²⁵ convincitur.

Non minoris est noxæ, legum statuta nescire, quam sciendo prava committere. Quapropter qui cumque hactenus vel post hæc inlicita perpetrans, aut leges nescire se dixerit, aut in cuiuspiam damno vel periculo illa præsumperit ex cogitare vel agere, quæ dicat in legibus non continentri, atque ideo se non posse reatu subiacere; huius rei²⁶ causa convictus præsumptor, ea continuo pericula, ignominiam, tormenta, atque cruciatum vel damna sustineat, quæ alii intulit, vel inferenda molitus est²⁷: atque insuper centum publice flagellarum verberibus causus, ad perennem infamiam deformiter decalvetur.

VI. Flavius Cindasvintus Rex²⁸.

Ne sit reus, qui percutere volentem ante percusserit.

Non est putanda resistentis improbitas, ubi violenta conspicitur præsumptis audacia. Quicum-

¹⁰ Toled. got. Fls. Cts. Rex. S. J. R. Flavius Recesds. Rex.

¹¹ Legion. voluntate.

¹² Legion. y Lind. ictus accipiat.

¹³ Legion. añade: Antiqua noviter emendata. Toled. got. sin autor ni nota.

¹⁴ Legion. que se fecisse.

¹⁵ Legion. rei præsumptor convictus.

¹⁶ Legion. præceperit.

¹⁷ Legion. añade: Antiqua. Toled. got. sin autor ni nota. S. J. R. Antiqua.

que ergo incaute præsumptiosus¹, fuste vel gladio, seu quocumque ictu percutere aliquem iratus voluerit, vel percusserit, et tunc idem præsumptor ab eo quem percutere voluit, ita fuerit percussus, ut moriatur, talis mors pro homicidio computari non poterit, nec caluminiam patietur², qui præsumente percusserit: quia commodius erit irato viventem resistere, quam sese post obtutum ulciscendum relinquere. Ille sane, qui prior contra quemlibet iratus eduxerit gladium, quemlibet non percusserit, X. tamen solidos ei, quem percutere voluit, pro præsumptione sola dare cogendus est.

VII. Flavius Recesvintus Rex³.

Si servus ingenuo fecerit contumelium⁴.

Quamvis idoneus servus personæ nobili et industri nullatenus indebit contumeliosus⁵, aut præsumptiosus, aut seditosus existere præsumat: quod si fecerit, XL. flagellarum ictibus⁶ addicatur coram iudice. Servus autem vilior L. flagellarum ictibus⁷ verberetur. Certe si eadem persona, ut sibi fieret contumelium, servum prius excitaverit alienum, sua negligentiæ deputet⁸, quod⁹ oblitus honestatis et patientiae, quod me-rebatur, exceptit.

VIII. 10 Antiqua. Si ingenuus inge-nuum percutiat.

Si quis ingenuus ingenuo vulnus infixerit¹¹, ita ut continuo qui vulneratus fuerat, moriatur, percussor pro homicidio puniatur: et si qui percuterat, statim non extinguitur, percussor deputetur in carcerem, aut certe sub fideiussore habeatur: et si evaserit vulneratus, pro sola præsumptione det ei solidos XX.; aut si non habuerit unde componat, CC.¹² flagella publice extensus accipiat. Extra hoc compositionem vulneris implere cogatur, sicut a iudicibus fuerit estimatum.

V. TITVLVS DE CÆDE ET MORTE HOMINVM.

I. *Si quis nesciens occiderit hominem.*

II. *Si quis hominem, dum eum non videt, occi-derit¹³.*

III. *Si quis impulsus occidat hominem.*

IV. *Si quis alterum percutere volens, alterum occidat hominem.*

¹ Lind. presumptiosus.

² Legion. y Lind. patiatur.

³ Legion. añade: Antiqua. Card. Fls. Chds. R. Toled. got. y S. J. R. sin autor ni nota.

⁴ Lind. contumeliam.

⁵ Legion. Card. Toled. got. S. J. R. y Lind. contume-liosus aut seditosus.

⁶ Legion. y Lind. verberibus coram iudice subiacebit.

⁷ Legion. verberibus adicetur.

⁸ Lind. imputet.

⁹ Legion. y Lind. qui.

¹⁰ Toled. got. sin autor ni nota.

¹¹ Legion. y Lind. infixerit.

¹² Legion. C. flagella suscipiat.

¹³ S. J. R. sin autor ni nota.

¹⁴ Toled. got. necem.

¹⁵ Legion. Fls. Cindus. Rex. Antiqua. S. J. R. An-tiqua.

¹⁶ Legion. iudicibus.

¹⁷ Toled. got. Legion. S. J. R. y Lind. servum pro culpa

tradere non moretur.

¹⁸ Legion. Antiqua.

¹⁹ Legion. Fls. Cinds. R. Antiqua. Toled. got. sin autor ni nota. Lind. FLS. GLS. CHDS. Rex.

V. *Si homo exorta cæde moriatur.*

VI. *Si dum levis iniuria infertur, homicidium committitur.*

VII. *Si iocans aut indiscretus² occidat ho-minem.*

VIII. *Si quis per incautam disciplinam occidat hominem.*

IX. *Si ingenuus servum casibus præscriptis oc-cidat.*

X. *Si servus ingenuum casibus præscriptis oc-cidat.*

XI. *Si homo voluntarie³ occidat hominem.*

XII. *Ne domini extra culpam suos servos oc-cidant, et si ingenuus occidat inge-nuum.*

XIII. *Ne liceat quemcumque servum aut ancil-lam aliquo membro⁴ truncare.*

XIV. *Vi homicidiam cunctis liceat accusare.*

XV. *Quod et proximis et extraneis homicidiam conceditur accusare.*

XVI. *Si homicida ad ecclesiam configiat.*

XVII. *De parricidiis, et eorum rebus.*

XVIII. *De his qui proximos sanguinis sui oc-ciderint*

XIX. *Si a proximo sanguinis casu proximus oc-cidatur.*

XX. *Si servus servum casibus præscriptis oc-cidat.*

XXI. *De his qui animas suas periurio neca-verint aut occiderint.*

I. Flavius Recesvintus Rex⁴.

Si quis nesciens occiderit hominem.

Quicumque nesciens hominem occiderit, et nullum contra eum odium habuerit, iuxta domini vocem reus mortis non erit. Non enim est ius.illum, ut⁵ illum homicidæ damnum aut poena percutiat, quem voluntas homicidii non cruentat.

II. Flavius Cindasvintus Rex⁶.

Si quis hominem, dum eum non videt, occiderit.

Si quis hominem, dum eum non videt, stan-tem, venientem vel prætereuntem ignorando oc-ciderit; si nulla occasio inimicitiae antea cum eo fuerit, et ille nolens homicidium admiserit, at-que ante iudicem hoc potuerit adprobare, se-curus abscedat.

III. Flavius Recesvintus Rex⁷.

Si quis impulsus occidat hominem.

Si quis aut casu aut re quacumque impulsus, vel præcipitus in alterum conruerit, hominem que occiderit, pro homicidio nec damnis nec poenis damnabilis erit. Si certe homo impulerit alium, cuius impulsione inlisis perimat alterum, si ille, qui impulit, absque mala voluntate hoc fecerit, auri librae damnum habebit, quare⁸ læsionem vitare neglexerit.

IV. Flavius gloriosus Recesvintus Rex⁹.

Si quis alterum percutere volens alte-rum occidat hominem.

Quicumque exorta lite, dum eum cum quo contendit percutere querit, alterum nolens oc-ciderit; querendum est a quo cædes exordium habuerit: et¹⁰ si ab illo, quem percussor vo-luit percutere, exortam cædem esse constiterit, ille qui concitat litem, licet evaserit percus-sionem, quia tamen per ipsum constat homicidium esse commissum, C. auri solidos det. Ille vero qui percussit L. solidos reddat, hominis¹¹ defuncti nihilominus proximis profuturos. Ideo enim ambo damnum habebunt, quia ille volens aditum mortis dedit, iste nolens mortem iniecit.

V. Flavius Recesvintus Rex¹².

Si homo exorta cæde moriatur.

Si homo¹³ exorta cæde ad faciendam pacem quicunque ingenuus advenerit, et eum percus-sione litis mori contigerit, atque ille qui per-cussit, aut suo sacramento, aut testibus numero et¹⁴ dignitate idoneis adprobare potuerit, quod hoc ut fieret voluntatis eius non fuit; quia percussor nec percutere nec occidere voluerit, libram tantum auri parentibus persolvat occisi. Similiter et quacumque vulnus tali casu fieri provenerit, tertiam partem compositionis, qui

⁸ Legion. quia.

⁹ Legion. Antiqua. Toled. got. y S. J. R. sin autor ni nota.

¹⁰ Card. et dum cognitum evidenter extiterit, a quo cædes initium sumpsit, ille qui concitat litem, licet eva-serit percussionem mortis, quia tamen &c.

¹¹ Lind. redcat, defuncti &c.

¹² Legion. Fls. Recaretus Rex. Antiqua. Card. Fls. Chds. Rex. Toled. got. y S. J. R. sin autor ni nota.

¹³ Legion. Card. Toled. got. y S. J. R. Si exorta.

¹⁴ Legion. aut.